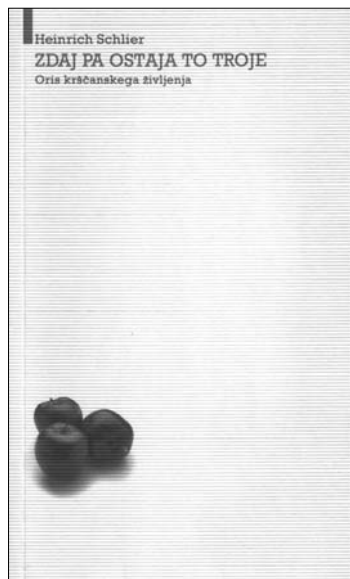

Heinrich Schlier
Zdaj pa ostaja
to troje
Oris krščanskega
življenja.

Prevedel Matej Šetinc,
 Celje: Mohorjeva družba,
 2004.

Heinrich Schlier je bil gotovo eden največjih nemških biblicistov preteklega stoletja. Vse življenje je bil strasten iskalec resnice Božje besede, zavezan naporu vere in razuma. Rodil se je leta 1900 na Bavarskem. Teologijo je študiral med leti 1919-1925 v Leipzigu in Marburgu, kjer sta bila v tistem času profesorja Martin Heidegger in Rudolf Bultmann. Kot mnoge je tudi njega navdušila Heideggerjeva filozofija o konkretnih resničnostih človeškega bivanja, njegovo iskanje poslednje-

ga in edinega temelja človeškega bivanja. Ob Heideggerju se je naučil govorice, ki izvira iz eksistencialne prizadetosti in zavrača površinsko šablonsko objektivnost. Tu se je Schlier navzel čuta za neizrekljivo skrivnost človeške biti, ki jo je poskušal izraziti in hkrati ohraniti v izgovorjeni besedi. Njegova govorica je zato izredno zgoščena in tehtna, kar ji daje veliko prerajajočo in prepričevalno moč. Njegovo govorenje o Bogu ni nikoli abstraktno, temveč zavezano praevangeljskemu oznanilu z ene in človekovemu primarnemu iskanju z druge strani.

Schlierjevo teologijo in biblično eksegezo pa je temeljno zaznamoval Rudolf Bultmann. Pod Heideggerjevim vplivom si je Bultmann v teologiji prizadeval za eksistencialno interpretacijo Svetega pisma. Pri Bultmannu je Schlier odkrival metodo, ki ne upošteva samo historične dimenzije bibličnega, temveč išče iz nje izhajajočo resnico za danes. Odločno premalo je samo razumsko in zgodovinsko kritično proučevanje svetopisemskih dogodkov in besedil, potrebna je odločitev in bivanjsko sprejetje razodetih resnic. V okviru teh nazorov je mogoče razumeti Bultmannovo provokativno trditev: »Ni pomembno, če je Kristus vstal od mrtvih. Pomembno je, da se odločimo zanj.« Natančno in znanstve-

no metodološko proučevanje svetopisemskih tekstov je Schlierja obvarovalo, da kljub eksistencialnemu pristopu ni zašel v teološki eksistencializem, za katerega ni pomembno, da bi bila vera naslonjena na realne dogodke odrešenjske zgodovine, temveč je odločilno subjektivno dogajanje. Z druge strani pa je s svojo intuitivno in tenkočutno pozornostjo do temeljne Resnice spregledal nevarnost absolutizacije zgodovinskosti.

O njegovem natančen in discipliniranem znanstvenokritičnem raziskovanju pričajo številni biblični komentarji, ki spadajo h klasiki eksegetske literature. Leta 1930 je postal profesor za eksegezo Nove zaveze na evangeličanski teološki fakulteti v Marburgu, od leta 1935 do 1945 je predaval na Univerzi v Wuppertalu, od leta 1945 do 1953 pa je vodil katedro za Novo zavezo in zgodovino zgodnje Cerkve na evangeličanski teološki fakulteti Univerze v Bonnu. To je bil tudi čas njegovega najbolj intenzivnega ukvarjanja z vprašanjem o temeljni resnici Cerkve, njenem izvoru in poslanstvu. To iskanja ga je končno pripeljalo do odločitve o prestopu v katoliško Cerkev. Do tega koraka, ki ni bil brez težkih notranjih bojev in žrtev, ga ni pripeljala ne filozofija in ne teologija, temveč preprosto branje Svetega pisma Nove zaveze. V enem svojih najbolj osebnih

spisov *Kratek obračun*, razgrne vzroke te svoje odločitve: »Nova zaveza je polagoma povzročila, da sem si zastavil vprašanje, ali se luteranska veroizpoved in še posebno tista, od Svetega pisma Nove zaveze tako daleč odmaknjena novejša evangeličanska vera, ujema s pričevanjem Nove zaveze. In to me je polagoma naredilo gotovega, da je tista Cerkev, ki ima pred očmi to pričevanje, rimskokatoliška Cerkev. Bila je to, če smem tako reči, pristno protestantska pot. Pot, po kateri sem prišel do Cerkve, je bila predvidena ravno v luteranskih veroizpovednih spisih, čeprav je seveda bila nepričakovana. Pri tem moram omeniti še eno: tisto, kar me je usmerjalo k Cerkvi, je bila Nova zaveza, kakršna se razkriva v nepristranski zgodovinski razlagi. Duh Cerkve, v kateri mora biti brano Sveto pismo, vključuje namreč tudi nepristranskost prave zgodovinske kritike. To ni duh slepe pokorščine, temveč duh sinovstva. Nepristranska zgodovinska kritika, ki je odprta za zgodovinske fenomene, lahko resnico samo še dodatno osvetli. Tako lahko tudi zgodovinsko raziskovanje najde Cerkev in predstavlja pot k njej.« In ob koncu svojega spisa povzame: »Ta izkustva mi odločilno niso dopustila, da bi bil ostal zunaj rimskokatoliške Cerkve, ki je bistveno ena in edina, vedno *več* kakor zgolj vsota njenih udov, in

zato vedno *pred* vsakim posameznim udom. V tej in po tej Cerkvi se Bog izkazuje kot tisti, ki prihaja svetu naproti s prihodom, ki je odločen, trdno odločen od učlovečenja njegovega Logosa dalje. In v tej Cerkvi in po njej Gospod sam razvija svojo polnost, polnost resnice skozi čase, in se v svoji človekoljubnosti vedno znova izroča ljudem v odrešenje« (glej »*Kurze Rechenschaft*«, v: *Der Geist und die Kirche*, Freiburg/Basel/Wien, Herder, 1980, str. 274-275, 289). Schlierjeva življenjska pot v katoliško Cerkev, ki je v nekaterih potezah močno podobna poti, ki jo je prehodil veliki anglikanec J. H. Newman, je hkrati sad odlične protestantske biblične tradicije, katere prepoznavno vodilo je zajeto v besedah *Sola scriptura*. V tem vodilu samem je Schlier zaslišal klic po živi Cerkvi kot kraju polnomočja in kontinuitete, ki je predpostavka za razkritje apostolske dediščine.

H. Schlier se je že zaradi svoje protestantske tradicije s prav posebno vnemo posvečal proučevanju Pavlovih pisem. Zato je primerno, da je prvo njegovo delo prevedeno v slovenščino študija o temeljnih krepostih krščanskega življenja, ki jih je Pavel povzel kot *vera*, *upanje* in *ljubezen*. V tem delu, ki ga je Schlier pripravil kot neke vrste priročnik komisiji za verska in moralna vprašanja pri nemški škofov-

ski konferenci, je na kratko predstavil temeljne poudarke krščanskih življenjskih načel. Apostol Pavel že v svojem najstarejšem pismu opiše krščansko bivanje s triado *vera*, *ljubezen* in *upanje*: »Zmeraj se zahvaljujemo Bogu za vse, ko se vas spominjamo v svojih molitvah. Pred našim Bogom in Očetom imamo neprehoma v spominu vaše delo vere, napor ljubezni in vztrajnost upanja v našega Gospoda Jezusa Kristusa« (1 Tes 1,2-3). Nobeden od treh načinov krščanskih kreposti zase ne za- došča, da bi prav opisal novost krščanskega življenja. Za Pavla to niso neki splošni človeški fenomeni, temveč se vzpostavijo šele v območju kraljestva Jezusa Kristusa, to je v cerkvenih skupnostih. Zelo pomembno je videti, da vero, upanje in ljubezen Pavel v 1 Tes ne navaja ločeno, temveč z ozirom na to, kaj izražajo in v čemer se uresničujejo. Vse tri kreposti skupaj šele razodevajo način, kako se odvija življenje, ki ga je zaznamoval dogodek Jezusa Kristusa. To prepričanje izpostavi tudi ob koncu svojega Prvega pisma Tesaloničanom: »Mi, ki pripadamo dnevu, bodimo trezni: oblecimo si oklep vere in ljubezni, za čelado pa upanje odrešenja« (1 Tes 5,8). Za tesaloniško skupnost, ki postane vzor nove krščanske skupnosti, je značilno *delo vere*. Njihova vera je dejavna in učinkovita, zato je njihova

misijonarska beseda prodrla povsod naokrog in je rodila nove verujoče v Makedoniji in Ahaji (prim. 1 Tes 1,7). Vera je vselej na začetku krščanskega bivanja in krščansko bivanje je bivanje vere. Vera, ki je tesno prepletena z ljubeznijo in upanjem, se izpolnjuje v Cerkvi kot Kristusovem telesu. Pavel vero prvenstveno označuje kot poslušnost. "Orožje našega bojevanja ni meseno, ampak ima v Bogu moč, da podira trdnjave. Podiramo razmisleke in vsakršno visokost, ki se dviga proti spoznanju Boga, in vsako misel podvržemo poslušnosti Kristusu" (2 Kor 10,4-5). "Poslušnost ni nič drugega kot slihanje, ki je prodrlo in začelo delovati kot odločitev. Je odločitev za poslušanje" (str. 21). K veri sodi bistveno pripravljenost prepustiti se in odločiti se za Božji klic, ki nam je bil poslan po evangeliju.

Naslednja značilnost krščanske skupnosti mora biti *napor ljubezni* (1 Tes 1,3). Pavel svoj apostolat večkrat označi kot napor (prim. 1 Tes 2,9; 3,5) in trud (prim. 1 Kor 4,12; 15,10; 2 Kor 11,23), ki je napor ljubezni skupnosti kot celote, je njen sad in njen izkaz. "Ljubezen ni samo postavljena ob bok veri, temveč se vera v njej udejanjena" (str. 51). "Po Duhu, iz vere, pričakujemo upanje pravičnosti, saj v Kristusu Jezusu nič ne velja ne obreza ne neobreza, marveč vera, ki deluje po lju-

bezni" (Gal 5,5-6). Ljubezen *se potrudi*, kar spada k njemu bistvu. Zato stoji ljubezen na najvišjem mestu. Vendar Schlier poudarja, da Pavel nima v mislih neke naravne medsebojne ljubezni. To ni ljubezen, ki bi bila vezana drug na drugega, ne izvira iz naravne in ne iz moralne volje, temveč se poraja iz vere. Njen izvir, temelj in vir je Kristusova ljubezen, ki se je dopolnila na križu in ki presega vsakršno analogijo, predstavo in izkušnjo (prim. Ef 3,19). S to ljubeznijo nam je Bog vse podaril. Ljubezen verujočih je zgolj odgovor na ljubezen Očeta in Sina.

Tudi *upanje* se uresničuje na značilen način: v vztrajnosti in zvestobi. Verujočim je upanje podarjeno po Svetem Duhu, vzdrževano pa je po ljubezni. Ne izhaja iz človeškega življenja in sveta, temveč ima Božje poreklo: "Bog, naš Oče, ki nas je v svoji milosti vzljubil in nam dal neminljivo tolažbo in blago upanje" (2 Tes 2,16). "Toda ali lahko povemo kaj o vsebini tega upanja, ki je vzšlo nad nami in ne iz nas? Najprej lahko rečemo, da je nedojemljivo, da ga ni mogoče ponazoriti, da je neizrekljivo in nepredstavljivo. Je upanje, ki je skrivnost. Apostol ga izrecno postavlja v nasprotje z vsem "vidnim" in to pomeni z vsem, kar si bomo zdaj ali v prihodnje lahko predstavljali, mislili, izrekli, preračunali in naredili. Kadar

upamo, če upamo, upamo v Kristusa" (str. 39). Upanje mora biti vztrajno in čuječe. Čuječnost predpostavlja zavedanje o koncu sveta, ki se je pričel, in pripravljenosti na Gospodov prihod. Upanje vere z izkušnjo stiske krepi upanje v potrpežljivost, potrpežljivost pa rodi ljubezen, ljubezen pa vero (prim. Rim 5).

Teologija Heinricha Schlierja je teocentrična in antropocentrična hkrati. Za svoje izhodišče Schlier postavi odločno in dokončno odločitev Boga za človeka. Bog se je v Kristusu nepreklicno zastavil za človeka in njegovo zgodovino. Človeška zgodovina je s tem postala odrešenjska zgodovina, človek pa v celoti svoje duhovno-telesne resničnosti božji otrok. Človekova veličina je v tem, da se nasloni na Boga in da v Kristusovem dogodku odkrije svoje mesto v Božjem odrešenjskem načrtu. Samo v tej navezi bo lahko razvil Božji načrt v svojem življenju, to je rodovitnost *vere, upanja in ljubezni*. Schlierjeve meditacije temeljnih teoloških kreposti bralca sicer ne razvajajo z visokim literarnim slogom, niti za trenutek pa ne odvrnejo pozornosti od bistvenega.

Maksimilijan Matjaž